

3.6 Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf geven wij een overzicht van al onze verbonden partijen en van de financiële aspecten ervan. Dit doen wij volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Verbonden Partijen zijn privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties waar wij een financieel én een bestuurlijk belang in hebben. Privaatrechtelijke organisaties kunnen stichtingen, verenigingen en vennootschappen zijn. In het laatste geval gebruiken we de term deelneming. Een deelneming is een vennootschap (NV of BV) waarin wij via aandelen deelnemen. De samenwerking tussen gemeenten in publiekrechtelijke constructies heten gemeenschappelijke regelingen.

Voor de betekenis van de begrippen ‘bestuurlijk belang’ en ‘financieel belang’ sluiten we aan bij de definities in het BBV.

In de volgende gevallen spreken we van een financieel belang:
- Als wij een bedrag dat we aan een verbonden partij ter beschikking hebben gesteld, bij faillissement niet kunnen verhalen.
- Als wij aansprakelijk zijn wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Dit kan onder meer het geval zijn als wij:
- aandeelhouder zijn.
- aan een gemeenschappelijke regeling deelnemen.
- een garantie hebben afgegeven.
- een lening hebben verstrekt.

Een bestuurlijk belang houdt in dat wij zeggenschap hebben over de verbonden partij. Dat kan zijn door vertegenwoordiging in het bestuur of omdat we stemrecht hebben.

Informatie over het beleid en de risico’s bij de verschillende verbonden partijen staan in de programma’s van de begroting die daarover gaan. Er zijn twee deelnemingen die niet specifiek aan een programma en een specifiek beleidsdoel gekoppeld zijn, namelijk NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Johan Cruijff ArenA. In deze paragraaf geven we het publiek belang weer in deze deelnemingen.

Beleid verbonden partijen

De gemeenteraad van Amsterdam heeft op 15 september 2021 de Nota beleidskader verbonden partijen 2021 vastgesteld, waarin is vastgelegd hoe de gemeente met haar beleid voor verbonden partijen het publieke belang borgt. De nota geeft de beleidslijnen weer voor de oprichting, het beheer, de verkoop en het afstoten van de verbonden partijen van de gemeente.

De hoofdlijnen van het beleidskader zijn:
- Het publiek belang blijft centraal staan. Dat houdt in dat de gemeente alleen taken uitvoert die voortkomen uit een (gemeentelijk) publiek belang.
- De gemeente blijft zich opstellen op als een actief en betrokken aandeelhouder.
- De gemeente hecht groot belang aan de bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Herijking Deelnemingen

In 2024 zijn de resultaten uit de Herijking Deelnemingen aan de raad voorgelegd. De belangrijkste conclusie is dat het college alle deelnemingen aan wil houden. Het grootste deel van de deelnemingen draagt bij aan één of meerdere publieke belangen van de stad en is nodig om de doelen van het college te bereiken. Voor een klein deel van de deelnemingen is dit in mindere mate het geval, maar is al besloten om op een afgesproken termijn uit te treden of naar een andere structuur te kijken (Clipper, LSFA en ODE).

Daarnaast volgt uit de herijking de aanbeveling dat het college als actief aandeelhouder een engagement strategie opstelt om duidelijk te verwoorden hoe de gemeente zaken wil doen richting haar deelnemingen. Hierin neemt het college onder andere op welke standaarden de gemeente zelf hanteert en wenst van deelnemingen ten aanzien van zaken, zoals financiën, beloningen, governance, klimaat en goed werkgeverschap. Deze engagement strategie is in juli 2025 aan de raad gestuurd.

Beloningsbeleid Deelnemingen

In 2016 is het Beloningsbeleid Deelnemingen vastgesteld. Wij kiezen als aandeelhouder voor een sobere beloning die past bij het publieke belang en het maatschappelijke kapitaal van een deelneming. Wel moeten de deelnemingen gekwalificeerde en deskundige bestuurders kunnen aantrekken. Wij gebruiken onze invloed om het Beloningsbeleid Deelnemingen zo goed mogelijk vast te leggen in het beloningsbeleid van iedere deelneming.

Jaarverslag Deelnemingenbeheer

In het laatste kwartaal van 2025 publiceren we het Jaarverslag Deelnemingen 2024. Hierin staat hoe we in 2024 het aandeelhouderschap van de deelnemingen hebben ingevuld. Ook is per deelneming een overzicht gegeven van ontwikkelingen rondom:

- strategie;
- investeringen;
- goed ondernemingsbestuur (governance);
- maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- financiële resultaten.

In het Jaarverslag Deelnemingen ligt het accent op maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hierin staan ook samenvattingen van de klimaatambities van de grote en middelgrote deelnemingen. Ook zijn meerdere indicatoren op het gebied van goed werkgeverschap opgenomen.

Overzicht deelnemingen en financiële kerngegevens deelnemingen

In deze paragraaf staan de (financiële) kerngegevens van deelnemingen die op dit moment in ons beheer zijn. Onze voornemens om deelnemingen aan te gaan of te beëindigen staan ook in deze paragraaf.

Kerngegevens deelnemingen

Verschillende deelnemingen keren winst uit aan de aandeelhouders in de vorm van dividend. De dividendinkomsten verantwoorden we in programmaonderdeel A.3 Treasury en Deelnemingen (zie hoofdstuk 2).

Tabel 3.6.1 geeft de (financiële) kerngegevens per deelneming. We gebruiken de volgende afkortingen:

- BW: boekwaarde balans gemeente (in miljoenen euro's)
- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: nettowinst (in miljoenen euro's)

De weergegeven boekwaarde is de verkrijgingsprijs van de deelneming. De verkrijgingsprijs bestaat uit de investering en het gestort aandelenkapitaal gecorrigeerd voor eventuele langdurige waardeverminderingen. Tenzij anders aangegeven baseren wij de cijfers over eigen vermogen, vreemd vermogen en nettowinst op de jaarrekening 2024 van de deelnemingen. Het vreemd vermogen is het totale vermogen minus het eigen vermogen.

Tabel 3.6.1. Kerngegevens per deelneming Begroting 2026

#	Deelneming	Vestigings-plaats	Aandeel	Programma-onderdeel	BW	EV	VV	NW
1	Amsterdam Clipper Beheer BV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en Innovatie	0,0	2,6	0	0
2	AEB Holding NV	Amsterdam	100%	1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	0,0	33,5	548,5	-28,3
3	Alliander NV	Arnhem	9,2%	1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	72,6	6.038,0	6.908,0	976,0
4	Beurs van Berlage	Amsterdam		3.1 Economie en innovatie	0,4			
	- Exploitatie BV		25%			2,9	9,0	0,0
	- Vastgoed BV		25%			0,1	6,2	0,0
	- Palazzo Pubblico Amsterdam BV		100%			-1,2	1,8	0,0
5	Exploitatiemaatschappij Carré B.V.*	Amsterdam	100%	1.5 Vastgoed	3,2	5,2	23,6	0,6
6	GEM Lutkemeer CV**	Amsterdam	20%	1.2 Grond	6,3	48,9	3,2	0
7	GVB Holding NV	Amsterdam	99,9%	2.2 Openbaar vervoer	78,8	97,7	571,1	-2,5
8	Havenbedrijf Amsterdam NV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en Innovatie	304,9	690,7	334,1	57,6
9	NV Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	1,2%	Paragraaf verbonden partijen	1,4	4.777,0	123.164,0	294,0
10	ODE Energie BV	Amsterdam	17%	5.1 Onderwijs	0,5	0,6	2,7	0,0
11	RAI Holding BV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en Innovatie	22,7	87,0	129,1	17,1
12	ROM InWest BV	Amsterdam	17%	3.1 Economie en innovatie	21,0	37,2	5,2	-2,1
13	Life Sciences Fund Amsterdam BV	Amsterdam	29,5%	3.1 Economie en innovatie	2,1	5,4	0,0	-0,2
14	Royal Schiphol Group NV	Amsterdam	20%	3.1 Economie en innovatie	16,9	3.899,9	6.064,7	418,2
15	Matrix Innovation Center CV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	2,2	26,8	79,7	2,8
16	Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO NV	Amsterdam	100%	1.5 Vastgoed	0,4	0,4	0,0	0,0
17	Schiphol Area Development Company NV	Schiphol	25%	3.1 Economie en innovatie	25,8	129,3	21,0	6,1
18	Stadion Amsterdam NV (Johan Cruijff ArenA)	Amsterdam	48%	Paragraaf verbonden partijen	6,6	108,3	36,1	3,3
19	Stadsgoed NV	Amsterdam	16%	3.1 Economie en innovatie	21,2	237,9	79,2	10,8
20	NV Stadsherstel Amsterdam	Amsterdam	14%	3.3 Erfgoed	8,5	402,7	205,3	20,1
21	NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam (VGA)	Amsterdam	100%	B.5 Overhead	9,4	35,9	34,4	4,1
22	Westpoort Warmte	Amsterdam	50%	1.6 Duurzaamheid en milieubeheer	73,0	81,8	258,9	11,3
23	NV Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland	Velserbroek	50%	2.7 Riool en drinkwater	4,3	9,0	146,1	0
24	NV Zeedijk	Amsterdam	91%	3.1 Economie en innovatie	8,3	12,5	47,7	0,4

* Boekwaarde inclusief voorzieningen/reserves. Het eigen vermogen is exclusief egalisatiereserve en vooruit betaalde subsidie.

** Cijfers uit jaarrekening 2023

De kapitaalverstrekkingen en leningen aan deelnemingen zijn afzonderlijk op de balans opgenomen onder de financiële vaste activa (zie 3.4 Financiering en 5 Balans met toelichting).

In de paragraaf 3.2 Weerstands-vermogen en Risicobeheersing staan de resterende risico's voor de deelnemingen. Het gaat over het risico op mogelijke afwaardering op de boekwaarde (de 'verkrijgingsprijs'). Wij hebben per deelneming geanalyseerd wat de kans is op een duurzame waardevermindering. Daarnaast is voor een aantal deelnemingen een dividendrisico opgenomen.

Publiek belang van deelnemingen die niet in de programma's zijn opgenomen

NV Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) werkt voor decentrale overheden als centrale inkooporganisatie op de geld- en kapitaalmarkt. Hierdoor ontstaat een groter inkoopvolume wat scherpere (rente)tarieven oplevert voor financiering van publieke en semipublieke instellingen. BNG is de belangrijkste financier van de gemeente Amsterdam.

Johan Cruijff ArenA

Stadion Amsterdam is eigenaar en exploitant van het multifunctionele voetbalstadion de Johan Cruijff ArenA, de thuisbasis van Ajax. Recentelijk is de visie op het aandeelhouderschap door het college vastgesteld. Dit betekent dat in het volgende P&C producet de Johan Cruijff ArenA naar verwachting deel uitmaakt van programma 1 Bouwen, Wonen en Duurzaamheid.

Nieuwe deelnemingen en af te stoten deelnemingen

Het deelnemingenbeleid schrijft voor om iedere collegeperiode nut en noodzaak van alle deelnemingen te bekijken. Dit heet de 'herijking deelnemingen'. In de herijking deelnemingen gaan wij na of er een publiek belang is en of wij het publiek belang het beste dienen met een deelneming. Daarnaast kunnen we een nieuwe deelneming aangaan als dit nodig is om een publiek belang te behartigen en de markt daar niet zelf in kan voorzien.

Hieronder zijn de ontwikkelingen bij AEB en Waternet toegelicht. Daarnaast is er een aantal initiatieven voor nieuwe oprichtingen. Dit worden alleen geen deelnemingen, maar andere soorten verbonden partijen. In 2025 in het Nationaal Slavernij Museum opgericht, een overige verbonden partij die opgenomen is in tabel 3.6.3.

AEB

De afgelopen jaren heeft de gemeente twee keer een verkooptraject doorlopen met AEB. Om verschillende redenen is het beide keren niet gelukt over te gaan tot definitieve verkoop. Op 11 februari 2025 heeft het college van B&W besloten het laatste verkooptraject te beëindigen omdat er geen zicht is op een voor de gemeente acceptabele uitkomst. Om rust en stabiliteit te creëren bij AEB, is toen ook besloten AEB langjarig aan te houden als deelneming. In het najaar van 2025 wordt – in het licht van behoud als deelneming van de gemeente – een hernieuwde versie van de strategie vastgesteld. Daarnaast wordt ook de governance van AEB herzien en opnieuw vastgesteld.

Waternet

De levering van drinkwater en de Amsterdamse riool- en watertaken (ARW) worden verzorgd door de stichting Waternet. Deze stichting is een samenwerking tussen Amsterdam en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV).

Naar aanleiding van de constatering van de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) dat Amsterdam tekort schiet in de aansturing van de drinkwatertaak en de constatering van de Belastingdienst dat de BTW-koepelvrijstelling niet behouden kan blijven voor de stichting Waternet omdat de drinkwatertaak een BTW belaste dienst is, is in 2021 gestart met een traject waarbij meerdere scenario's zijn onderzocht om tot een oplossing te komen. In mei 2025 is het definitieve besluit genomen dat het meest passende scenario is om Waternet op te splitsen in twee zelfstandige organisaties.

Het waterschap AGV zal per 1 januari 2026 zelfstandig verder gaan. De stichting Waternet zal tijdelijk in aangepaste vorm behouden blijven voor het verzorgen van de levering van drinkwater en de Amsterdamse riool- en watertaken, waarbij de drinkwatertaken en de ARW-taken in aparte organisatieonderdelen/kolommen worden ondergebracht. Vanaf 1 januari 2026 vindt een verdere splitsing plaats, waarbij het doel is om de ARW-taken op te nemen binnen de gemeente Amsterdam en de drinkwatertaken waarschijnlijk worden ondergebracht in een NV. Hiervoor wordt een positioneringsonderzoek uitgevoerd voor zowel drinkwater als ARW. Deze positioneringsonderzoeken zijn voor 1 januari 2027 afgerond, waarna er meer duidelijkheid en richting ontstaat voor de verdere doorsplitsing.

Overzicht overige verbonden partijen en financiële gegevens

Slechts een deel van de Amsterdamse verbonden partijen is een deelneming. Hieronder volgt een overzicht van de overige verbonden partijen. Daartoe behoren:

- publiekrechtelijk: gemeenschappelijke regelingen.
- privaatrechtelijk: stichtingen en (coöperatieve) verenigingen.

Wij nemen de beleidsinformatie en beleidsrisico's van verbonden partijen op in de programma's van de begroting waar zij bij horen. In de programma's staan ook:

- ontwikkelingen bij (overige) verbonden partijen die we nu beheren.
- eventuele plannen om nieuwe verbonden partijen op te richten.
- eventuele plannen om verbonden partijen te beëindigen.

Hieronder volgt wel een overzicht van de financiële kerngegevens van de overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

In de tabel hieronder staan de kerngegevens van de gemeenschappelijke regelingen. De cijfers baseren wij op de vastgestelde jaarrekeningen over 2024 van de gemeenschappelijke regelingen.

We gebruiken de volgende afkortingen:

- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: nettowinst (in miljoenen euro's)
- AB: algemeen bestuur
- DB: dagelijks bestuur

Tabel 3.6.2 Kerngegevens per gemeenschappelijke regeling (bedragen x € 1 miljoen)

#	Verbonden partij	Vestigingsplaats	Programmaonderdeel	Bestuurlijk belang		EV	VV	NW
1	Gemeenschappelijke Regeling Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB)	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam N.V. voert de taken van het CNB uit. Havenbedrijf Amsterdam N.V. stelt in haar begroting de middelen ter beschikking aan de Divisie Havenmeester om deze taken uit te voeren.			
2	GGD Amsterdam-Amstelland	Amsterdam	6.3 Individuele voorzieningen	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.		7,0	0,0	-3,3
3	Ombudsman Metropool Amsterdam*	Amsterdam	B.4 Bestuur	Lid AB. Benoeming ombudsman.		0,3	0,2	0,0
4	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Zaandam	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB (37,5%) en DB (20%).		9,4	40,3	4,5
5	Recreatieschap Groengebied Amstelland*	Amstelveen	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB en DB (49,2%)		2,1	2,8	0,2
6	Recreatieschap Twiske-Waterland*	Velsen	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB en DB. Stemrecht 23,6% in Twiske, 23,6% in Waterland.		5,2	0,7	0,0
7	Recreatieschap Spaarnwoude*	Velsen-Zuid	1.1 Ruimtelijke Ontwikkeling	Vertegenwoordiging in AB en DB.		13,7	4,9	0,0
8	Rekenkamer Metropool Amsterdam*	Amsterdam	B.4 Bestuur	Benoeming van lid (door raad) & bureau (door college) van de Rekenkamer		0.9	0,2	0,2
9	Vervoerregio Amsterdam	Amsterdam	2.2 Openbaar vervoer	Vertegenwoordiging in regioraad en DB (één van de drie leden). Wethouder Verkeer en Vervoer, Water en Lucht-kwaliteit is voorzitter van DB.		0,0	413,6	0,0
10	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Amsterdam	8.1 Brandweer en crisisbeheersing	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter. Stemrecht 1/6. Amsterdam kan met overwegende bezwaren met een tegenstem een besluit verwerpen.		20,7	79,2	-1,5

* Cijfers uit jaarrekening 2023

Stichtingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de stichtingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2024 van de stichtingen.

Tabel 3.6.3 Kerngegevens per stichting (bedragen x € 1 miljoen)

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Amsterdam Economic Board*	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Burgemeester en WH Economie zijn lid van de Board	0,5	1,2	0,0
2	Amsterdam & Partners (voorheen Amsterdam Marketing)*	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	De gemeente heeft het recht om een wethouder te benoemen toe te treden tot de Raad van Toezicht.	3,8	7,5	-0,5
3	Pantar Amsterdam	Amsterdam	7.2 Werk, participatie en inburgering	Statutaire bevoegd-heden. College van B&W benoemt de leden van de Raad van Toezicht.	1,5	20,5	0,0
4	St. Ouder- en Kindteams Amsterdam	Amsterdam	6.2 Wijkteams	De gemeente benoemt van de leden van de Raad van Toezicht en van het bestuur (artikel 5.3 en 9.2 van de oprichtingsakte van de stichting).	0,9	8,0	0,0
5	St. Waternet	Amsterdam	2.7 Riool en Drinkwater	Vertegenwoordiging door gemeente als bestuurslid.	0,0	126,0	0,0
6	Stichting Nationaal Slavernij Museum**	Amsterdam	3.2 Kunst en Cultuur	De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amsterdam uitsluitend op voordracht van de Raad van Toezicht, het bestuur gehoord hebbend.	Nvt	Nvt	Nvt

* Cijfers uit jaarrekening 2023

** Geen cijfers vanwege oprichting in 2025

(Coöperatieve) verenigingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de (coöperatieve) verenigingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2024 van de (coöperatieve) verenigingen.

Tabel 3.6.4 Kerngegevens (coöperatieve) verenigingen

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten U.A. SHPV*	Lathum	2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	Directeur Parkeren is lid van bestuur, Amsterdam heeft 11 stemmen op een totaal van 72 stemmen	2,3	67,0	0,9
2	Wigo4it U.A.	Den Haag	7.1 Inkomens-regelingen	Lid bestuur en deelnemersvergadering (besluitvorming op basis van unanimiteit).	3,6	11,2	1,0

* Cijfers uit jaarrekening 2023

Duurzaamheidsindicatoren

In duurzaamheidsparagraaf (4.3) is aangegeven dat de gemeente een actief en betrokken aandeelhouder is als het gaat om duurzaamheid bij deelnemingen. In het Jaarverslag Deelnemingen rapporteert de gemeente over duurzaamheidsindicatoren zoals CO_2-emissies en plannen op het gebied van circulariteit en klimaatadaptatie. De gemeente gaat als aandeelhouder niet over de bedrijfsvoering van een deelneming en legt daarom geen streefgetallen op.

Hieronder zijn drie indicatoren opgenomen op het gebied van duurzaamheid. Deze cijfers hebben in tegenstelling tot de andere financiële kengetallen in deze paragraaf de meest recent vastgestelde waarden uit 2023 in plaats van 2024. De gegevens worden in het proces voor het opstellen van het jaarverslag deelnemingen verzameld, en zijn pas in de laatste maanden van het jaar compleet over het vorige boekjaar. Daarom zijn de meest recente cijfers uit 2023 opgenomen:

Tabel 3.6.5

#	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Prognose 2027-2029
1	Percentage deelnemingen met plannen voor CO_2-reductie (uitstoot > 500 ton)	89%	n.v.t.	n.v.t.	89%	n.v.t.
2	Percentage deelnemingen met plannen op het gebied van circulariteit	63%	n.v.t.		63%	
3	Percentage deelnemingen met plannen op het gebied van klimaatadaptatie	63%	n.v.t.		63%	